

OBRRTNI VESTNIK

Strokovni list za povzdigo in napredek slovenskega obrtništva

„Obrtni Vestnik“
izhaja
mesečno dvakrat, in sicer:
vsakega 1. in 15. v mesecu
ter stane celoletno Din 24.—
polletno Din 12.—
posamezna številka Din 1.—

**Oficijelno glasilo „Zveze obrtnih zadrug v Ljubljani“
in „Splošne zveze obrtnih zadrug v Mariboru“ ter
slovenskih obrtnih društev v Sloveniji.**

Nefrankirani dopisi se ne sprejemajo. — Rokopisi se ne vračajo.
Ponatiski dovoljeni le z navedbo vira.
Uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Dunajska cesta št. 20.

Cene inseratom:

	Din	p
Pri 1 × objavi $\frac{1}{2}$ str.	600	—
„ „ „ $\frac{1}{2}$ „	300	—
„ „ „ $\frac{1}{4}$ „	150	—
„ „ „ $\frac{1}{8}$ „	75	—
„ „ „ $\frac{1}{16}$ „	37	50

VIII. letnik.**V Ljubljani, dne 15. junija 1925.****Štev. 13.**

Obrtniki in davki.

Na obrtniškem kongresu v Novem Sadu (glej poročilo na drugem mestu) je podal zvezni predsednik g. E. Franchetti naslednje poročilo o davkih:

V povojni dobi se čujejo pri nas v Sloveniji vedno glasnejše pritožbe proti javnim bremenom. Posebno glasne so pritožbe proti neposrednim davkom, med njimi predvsem proti dohodarini in davku na poslovni promet. Občutnost v Sloveniji veljavnega davčnega sistema, ki se izvaja dosledno z vso rigoroznostjo, kaže dejstvo, da smo Slovenci, dasi predstavljamo komaj pičlo desetino gospodarske moči naše države, plačali v letu 1924. skoro eno četrtno davka na poslovni promet, ki se ga je pobralo v naši državi, vseh neposrednih davkov pa eno sedmino.

Kakor ostale gospodarske kroge bremene preobčutno tudi obrtnike, predvsem dohodarina in davek na poslovni promet. Glede dohodnine se čujejo pritožbe:

- 1.) da je previsoka;
- 2.) da se dohodki previsoko ocenjujejo, torej precenjujejo. Dohodnina je res visoka. Dohodninska lestvica je ostala neizpremenjena, kakor je bila v predvojni dobi. Ne ozira se torej prav nič na razvrednostitev denarja, dasi je jasno, da se dohodninske razmere davkoplačevalca, ki je imel v l. 1913. 40.000 K dohodkov, nikakor primerjati ne dajo z razmerami onega, ki je imel n. pr. leta 1923. 10.000 Din dohodkov. Vrhu tega pa se je predvojna dohodnina v vojni in povojni dobi zvišala z raznimi pribitki in invalidskim davkom. Kaj to zvišanje pomeni, kaže sledeči izgled: Kdor je imel pred vojno 40.000 K dohodkov, je plačal samo 1561 K davka, sedaj pa plača 4088 K. Takih bogatašev, ki so imeli pred vojno 40.000 K dohodkov, je bilo malo. Na vsem Kranjskem se jih je naštel samo 43. Tak bogataš je lahko plačal v predvojni 1561 K. To plačilo se mu ni niti poznalo. A sedanjí revež, ki ima toliko dohodkov? Ta z dohodkom 40.000 K komaj živi in je krivica, da se od njega zahteva sploh kak davek, še večja krivica pa je, da znaša davek več nego $\frac{1}{10}$ dohodkov, torej več, kakor ta borni rokodelec zasluzi tekom enega meseca.

Naša zahteva je, da se davčni minimum zviša najmanj na 15.000 Din in dohodninska lestvica izpremeni v toliko, da se bo brala namesto v kronah v dinarjih. Hkratu zahtevamo, da se ukine pobiranje raznih pribitkov in invalid. davka na dohodnino. To se pravi: dohodninska lestvica naj se izpremeni tako, da bo od zneska 10.000 Din treba plačati, ako se davčni minimum ne poviša, 933 K ali 234 Din. Druga pritožba glede dohodnine je naperjena proti previsokim ocenam dohodkov. Vzroki za previsoke ocene so različni. Največ

previsokih ocen povzročajo nestrokovnjaški zaupniki, ker se davčna oblastva ne drže strokovnjaških ocen zadrug, oziroma zadružnih funkcionarjev in ker so obrtniki v komisijah, ki davek odmerjajo, prepričlo zastopani. Pri ocenjevanju se jako različno postopa. Za primer navajam, da se je n. pr. v logaškem okraju ocenil dohodek leta 1923. za mojstra, ki dela z enim pomočnikom in enim vajencem, na 40.000 K, v ptujskem okraju na 60.000 K, v celjskem okraju na 33.000 kron in v Ljubljani na 30.00 do 40.000 K. Pri tej oceni je najlpše to, da se je računalo, da zasluži vajenec v logaškem okraju eno desetino tega, kar zasluži mojster, in v Ptujju celo eno tretjino, v Celju eno petino itd. Take ocene niso strokovnjaške, ker iz lastne izkušnje veste, kakšno korist vam daje vaš vajenec in da je ta korist tako neznatna, da se resno niti računati ne more. Zaradi tega moramo z vsem poudarkom zahtevati, da se kot zaupniki pri priredbi davkov uporabljajo samo one osebe, katere določajo za to zadruge, ker le te morejo omogočiti pravilno oceno, ki odgovarja dejanskim razmeram.

Drugi davek, ki greni obstoj malega obrtnika, je davek na poslovni promet. Ta davek se plačuje od prometa stvari in storitev v izmeri enega odstotka brez vsakih odbitkov. Obrtnik, ki kupuje svojim odjemalcem sirovine, plača ta davek tudi od vrednosti sirovine, katero je kupil za svojega odjemalca, četudi brez vsakega dobička. Davek plača od vrednosti blaga in od višine zaslužka, s katerim krije režijo. Zakon je hotel zaščititi male obrtnike in je izrečno določil, da je mali obrtnik tega davka prost, ako ne zaposluje nad dva pomočnika ali vajenca. Finančna uprava je imela s tem proti svoji volji vezane roke. Začela je premišljati, kako bi se te okolišnice iznebila, in pri tem prišla na misel, da zakon ni izrečno določil, kdo je mali obrtnik, da so za pojem malega obrtnika potrebni sledeči predpogoji:

- 1.) da izvršuje delo osebno v hiši in edino proti naročilu;
- 2.) da nima nobenega obratnega kapitala;
- 3.) da nima odprtega lokala;
- 4.) da zaposluje kvečjemu dva pomočnika ali vajenca.

Na podlagi te napačne razlage zakona se sedaj proti jasni volji zakona pobira davek na poslovni promet, tudi od malih obrtnikov v zneskih, ki daleko presegaajo vse druge davke. Ta davek pa se pobira tudi neenakomerno, ravno tako od mojstra, ki ima tri pomočnike, torej tri polnovredne moči, kakor od mojstra, ki ima na primer samo enega pomočnika in dva vajenca, torej samo eno polnovredno moč. To je krivica, katera se mora popraviti. Vajenci bi pri tem davku sploh ne smeli prihajati v poštev.

Sigurno smo pričakovali, da nam bo proračunski zakon, ki je stopil v veljavo dne 1. aprila t. l., prinesel kako olajšavo davčnih bremen. Bremena se pa nam s tem zakonom niso

olajšala, ampak še celo povečala. Povečal se je invalidski davek na trojno izmero. S tem poviškom je posebno prizadeta dohodnina, dasi je krivično, da se na dohodnino oseb, ki plačujejo tudi druge davke in s temi davki tudi na nje odpadajoči invalidski davek, pobira od tistih dohodkov pri dohodnini invalidski davek še enkrat.

Prizadeti so pa tudi ročni delavci, med katere spadajo tudi rokodelski pomočniki. Ti so plačali do sedaj le v redkih primerih davek, kajti davčni minimum za obdavčenje te vrste dohodkov je znašal do sedaj nekaj nad 16.000 Din. Sedaj je ta minimum ukinjen in novi davek bo moral plačevati vsak od še tako majhnega zaslužka. Ako zasluži pomočnik na teden n. pr. 250 Din, bo plačal od tega 8-50 Din davka na teden. Če ga pa pomočnik ne bo plačal sam, ga bo pa plačal mojster, ki po novem zakonu jamči za pomočnikov davek.

Nič boljšega nam ne obeta načrt novega zakona o neposrednih davkih. Po tem načrtu je sicer dohodnina za približno dve tretjini manjša, zato je pa obrtni davek tem večji. Obrtni davek je bil pri nas do sedaj nizek in ni bilo čuti proti njemu posebnih pritožb. Pri obrtnikih ni dosegel niti enega do dva odstotka čistih dohodkov. Po novem načrtu se namerava zvišati pri malih obrtnikih na pet odstotkov, pri ostalih obrtnikih pa na 10 odstotkov od čistih dohodkov, tako, da nam bo vzel obrtni davek vse, kar se nam bo priznalo z znižanjem dohodnine. To vam kaže sledeči primer:

Mali obrtnik v Ljubljani je plačal v letu 1924. od svojih dohodkov 12.000 Din pridobnine 28-70 Din, dohodnine 959-64 Din, invalidskega davka 125— Din, davka na poslovni promet 1000— Din; skupaj 2113-34 Din. Po novem načrtu naj bi se plačal od istih dohodkov pridobnine 600 Din, dohodnine 402 Din, invalidskega davka 189 Din, davka na poslovni promet 1000 Din; skupaj 2191 Din.

Ako pa vpoštevamo, da se je invalidski davek zvišal na trojno mero, to je za 378 dinarjev, bo pa ponovno plačal 456 Din več, nego je plačeval do sedaj. Iz tega računa, ki zadeva konkretni primer malega obrtnika v Ljubljani, razvidite, da tu najšibkejšim obrtnikom poberejo davki skoraj eno petino vseh dohodkov.

Posebno važnost polagam na splošno zahtevo gospodarskih krogov v Sloveniji, da se po novem načrtu pridobnina (tecivarina) po vzorcu sedanje pridobnine kontingentira, to se pravi, da se že v naprej določi, koliko naj plačajo vse fizične osebe v naši državi tega davka. Ta vsota bi se na to delila na posamezne pokrajine in potem po gospodarski moči na posamezne sreze, v okvirju srezov pa po zunanjih znakih na posamezne davkoplačevalce. Ta način obdavčevanja se je pri nas v Sloveniji obnesel, ker ne nalaga davkoplačevalcem dolžnosti, katerih bi obrtnik ne mogel izpolniti, dočim bi dolžnostim, katere nalaga obrtnikom novi zakon o neposrednih davkih, mogel zadostiti samo oni redki obrtnik, ki vodi popolno knjigovodstvo z inventuro. Osnutek novega zakona stavi torej na obrtnika dolžnosti, katerim bo mogel zadostiti komaj en odstotek vsega obrtništva. Tak način obdavčevanja je vsled tega nemogoč in zahtevamo, da se preuredi v toliko, da bo mogel zakonitim dolžnostim ustreči pri količkaj dobri volji tudi obrtnik, ki nima popolnega knjigovodstva.

Eno najbolj perečih vprašanj za obrtništvo v Sloveniji je davčno vprašanje, ker ogroža existenco obrtništva in povzroča propadanje in obubožanje celega stanu. Zato apeliramo na finančno upravo, da omili davčna bremena, ki se nalagajo obrtniku v Sloveniji, veleugledni kongres in tovariše iz drugih pokrajin pa prosimo, da nas podpirajo v stremljenju po znižanju previsokih davkov.

Obrtniki, naročajte vsi „Obrtni Vestnik“!

Reorganizacija Urada za pospeševanje obrta.

(Referat tajnika dr. Ivana Plešsa na plenarni seji Trgovske in obrtniške zbornice dne 6. maja 1925.)

Živahna udeležba obrtništva na reformah obrtniškega zakona, zahteve, ki prihajajo iz vseh obrtniških vrst, da se pogoji za pridobitev obrtnih pravic poostrijo, da se uvede obligatorna mojstrska preizkušnja in drugo, vse to so sicer nujne zahteve, ki jih narekuje sedanji položaj našega obrtništva, vendar pa bi se moralo smatrati program obrtniškega gibanja za nepopolen, ako bi se ga omejilo samo na legislativne načrte za bodočnost in bi se pri tem prezrlo to, kar leži najbliže, namreč neposredno tehnično in gospodarsko pospeševanje obrtnikov.

V težkem konkurenčnem boju, ki ga bide danes naše obrtništvo napram inozemskim fabrikatom in ki obeta postati še ostrejši s sklenitvijo trgovsko-političnih pogodb z našimi sosedi, zlasti z Avstrijo in Italijo, na podlagi katerih bo dana inozemskim obrtnikom pravica izvrševanja obrtov tudi pri nas, bo moglo naše obrtništvo uspevati samo z visoko kvalificiranim delom in pri najekonomičnejšem izrabljanju sirovin. Vsi še tako dobro formulirani zakoni ne bodo mogli v sedanjem boju pomagati obrtnikom, ako se ne bodo za to tekmo, za ta konkurenčni boj tudi praktično usposobili, ako ne bodo v svojih delavnicah uporabljali one tehnične pripomočke, uvedli one delavne metode in procese, katerih se poslužuje inozemska konkurenca.

Predvsem je iskati tedaj izhoda iz današnjega položaja v izboljšanju obrtne tehnike in njeni prilagoditvi zahtevam časa. To pa se more doseči samo z globoko zasnovanim in sistematično organiziranim obrtnim pospeševanjem.

Ne da se tajiti, da se je na polju obrtnega pospeševanja storilo tudi pri nas že mnogo koristnega in ako motrimo poročila o delovanju našega Urada za pospeševanje obrta, tedaj vidimo, da se je po zaslugi njenega vodstva, a predvsem po prizadevanju načelnika ministrstva trgovine in industrije, gospoda dr. Rudolfa Marna, doseglo na polju obrtnega pospeševanja znatnih uspehov. Vendar pa ni mogel urad razviti one delavnosti, ni mogel izvrševati visokih svojih funkcij in doseči onih rezultatov, ki bi jih bilo pričakovati z ozirom na veliko večje in važnejše naloge, ki jih je dobil ta urad v novi državi, ko je njegov delokrog postal mnogo obširnejši nego je bil prej.

Pomanjkanje denarnih sredstev mnogokrat pa tudi birokratična uprava urada sta bili predvsem velika ovira, da se ni mogel urad v takem obsegu praktično udeleževati za strokovni napredek obrtništva in tehnično moderniziranje obratov, kakor bi bilo to želeti v interesu pospeševanja obrta in v zmislu nalog, ki bi jih moral izvrševati ta zavod v naši mladi državi.

Kot državna institucija je naš Urad za pospeševanje obrta striktno vezan na odobreni proračun. Po tem proračunu je pa urad obsojen na vegetiranje in ne more z uspešnostjo slediti svojim važnim nalogam.

Urad je kot bivši Zavod za pospeševanje obrta na Kranjskem prejel že leta 1914. samo za prireditev

tečajev 11.150 polnovrednih kron. Sedanji, na vso Slovenijo razširjeni urad pa je dobil v proračunskih zneskih leta 1921./22. in 1923./24. po 5000 Din, v letu 1924./25. pa borih 6500 Din. Za knjižnico, podpore, publikacije, prirejanje razstav je dobival prejšnji zavod nad 2000 polnovrednih kron, sedaj ni v ta namen na razpolago sploh nobene vsote.

Celoletna vsota odobrenega kredita za leto 1924./25. je znašala 175.060 Din.

Od te vsote odpade samo za plače uradniškega osebja, ki so — naj bo ugotovljeno — zelo skromno odmerjene na	131.560 Din
za potne in selitvene stroške	12.000 Din
za pisarniške in manipulativne stroške	5.000 Din
za najemnino	18.000 Din
za tečaje, razstave in predavanja	6.000 Din
razni manjši stroški	2.000 Din
skupaj	175.060 Din

Pod potne stroške, ki so določeni na 12.000 Din, spadajo vsi potni stroški potovalnih učiteljev urada, kakor tudi uradnega osebja. Ako se pomisli, da traja vsak tečaj izven Ljubljane do dva meseca in mora urad poleg običajnih potnih plačati učitelju tudi dnevno dijeto, je zgoraj omenjena postavka pač prenizko odmerjena, da bi mogla koristiti namenu. Ravno tako ni ministrstvo ugodilo drugim postavkam predloženega načrta, ampak je smatralo za potrebno, da je skoro vse postavke reduciralo na vsote, ki nikakor niso v skladu s stvarnimi potrebami.

Ako bi hoteli proračun korigirati na vsaj najnujnejše potrebe urada, bi morali potne in selitvene stroške zvišati na 60.000 Din, pisarniške in manipulativne stroške na 58.362 Din, najemnino na 29.800 Din, postavko za tečaje, razstave in predavanja na 58.800 Din, določiti bi morali vsoto za praktično-obrtno in naučne svrhe najmanj v iznosu 23.000 Din in vsoto za razne male stroške 8000 Din.

Vendar pa tudi te vsote še daleč ne bi odgovarjale zahtevam te institucije, ki bi morala imeti vsaj toliko gmotnih sredstev na razpolago, da bi mogla slediti svojim visokim nalogam intenzivno in sistematično. Dasi moramo ponovno ugotavljati, da so se z razpoložljivimi sredstvi dosegli sorazmerno veliki uspehi, je vendar pri primerjanju dosedanjega delovanja urada z obsegom in nalogami, ki jih je dobil ta urad po prevratu, razširitev in poglobitev obrtno-pospeševalnih akcij smatrati za nujno potrebno.

Pri uradu je predvsem potreben informacijski biro, ki bi dajal obrtnikom, obrtniškim organizacijam, kakor tudi javnim uradom, ki bi se nanj obračali, brezplačno informacije o izvorih in razpečevaliških blaga. Nadalje bi moral dajati ta urad nasvete in navodila v mehaničnotehnični smeri in to zlasti pri nakupu in prodaji strojev in orodja, pri ustanovitvi zasebnih in združnih delavnic, pri uvedbi novih delavnih metod in procesov, da naš obrtnik ne zaostane strokovno, ampak da svoje usposobljenosti dvigne na nivo, ki ga zahteva njegov sedanji položaj. Tu bi moral urad izvesti preizkušnje malih motorjev in strojev na prošnjo obrtnikov brezplačno. Deloma bi moral urad posredovati tudi pri ustanovitvi novih samopomočnih zadrug in pri posredovanju posojila takim zadrugam, kakor tudi posameznim obrtnikom.

Vprašanje obrtniškega kredita je postalo zlasti v zadnjem času ob ostri krizi zelo

pereče in neobhodno potrebno je, da bi se zavod sistematično in intenzivno bavil z organizacijo obrtniškega kredita v najširšem pomenu besede.

Tudi bi moral zavod posvečati največjo pozornost ja v n i m d o b a v a m. Ta vrsta obrtniškega pospeševanja bi mogla pri današnjih razmerah roditi največje uspehe. Z ene strani bi moral urad s primernimi akcijami skrbeti za to, da bi se potom zakonskih uredb zajamčila obrtništvu pri vseh javnih dobavah prednost pred inozemskimi dobavitelji, z druge strani bi bila naloga urada, da bi redno opozarjal obrtništvu na primeren način, eventualno potom posebnega lista ali pismeno potom zadrug na razne dobave, jim pomagal pri predložitvi ponudb in pri polaganju računov.

D o s e d a n j i t e č a j i, ki jih vzdržuje urad, bi se morali poglobiti, a poleg že obstoječih tečajev bi se morali ustanoviti še drugi novi. Zlasti bi bil potreben — naj bo to le primeroma navedeno — tečaj za mizarske mojstre, v katerem naj bi se poučevala deskriptivna geometrija in stereometrija, risanje navadnih in kompliciranih lesnih zvez. V tem tečaju naj bi se izdelovale skice iz pohištvenega in stavbenega mizarstva, poučevali naj bi se udeleženci o kalkulacijah, o knjigovodstvu, o določilih obrtnega zakona itd. Posebni tečaji bi se morali vršiti za luženje lesa in za finalna dela v mizarskem obrtu. Ravno tako bi se morali vršiti tečaji za kolarje, tesarje, pleskarje, mlinarje, specijelni tečaji za soboslikarje, v katerem naj bi se poučevali poleg risanja, zlasti o barvnih sestavinah, o vrstah, lastnostih raznih barv in še drugi tečaji za razne pri nas zastopane stroke. Ti tečaji naj bi se vršili po vseh večjih obrtniških centrih. (Konec prihodnjic.)

Obrtniški kongres v Novem Sadu.

V nedeljo in ponedeljek dne 7. in 8. t. m. se je vršil v Novem Sadu kongres vseh obrtnikov iz Jugoslavije. Udeležilo se ga je okoli 150 delegatov vseh organizacij iz kraljevine ter predstavniki drugih gospodarskih organizacij kakor tudi trgovskega ministrstva. Trgovsko in obrtniško zbornico za Slovenijo in Zvezo obrtnih zadrug v Ljubljani je zastopal zbornični svetnik in zvezin predsednik g. Engelbert Franchetti iz Ljubljane. Na dnevnem redu so bila zelo važna vprašanja, predvsem obrtniški krediti, obrtno zakonodajstvo in druge važne stanovske zadeve.

Kongresu je predsedoval predsednik pokrajinske zveze obrtniških društev, g. Franjo Zidlih, za častnega predsednika je bil izvoljen g. Engelbert Franchetti. Predsednik je otvoril kongres, pozdravil vse navzoče in želel kongresu popoln uspeh. Drugi govorniki so pozdravili zborovanje v imenu svojih organizacij. Gosp. E. Franchetti je v svojem pozdravnem govoru priporočal stvarno delo v lastnem interesu, brez vsake strankarske primesi, ki je stvari le v kvar. Obrtniki morajo nastopati složno, ako hočejo imeti popoln uspeh. Iz nadaljnjih govorov se vidi stremljenje po osamosvojitvi obrtnika izpod nadvarstva političnih strank, od katerih se je mnogo pričakovalo, pa malo dobilo. Obrtniško gibanje mora biti predvsem gospodarsko, ker le tako bo zboljšalo gmotno stanje obrtnikov. Plemenskih razlik ne sme delati, sicer se bo to kruto maščevalo.

Poročila poedinih referentov so bila sprejeta, na kar se je po obširni in stvarni debati glede zakonskih načrtov o obrtniških kreditih sprejela sledeča resolucija:

1. Obrtniški kongres soglasno usvaja potrebo takojšnje ustanovitve pooblašene obrtniške banke kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v Beogradu s podružnicami v vseh glavnih gospodarskih centrih; v to svrhu naj parlament čimprej sprejme odgovarjajoči zakon;

2. da se namesto dosedanjih posojil, ki jih je dajala Obrtna banka obrtnikom v nezadostnem znesku 5000 Din, zahteva od Narodne banke za srednja in večja obrtniška podjetja poleg dosedanjih posojil še stalne kredite v minimalnem znesku 15.000 Din;

3. da se v novi zakon o obrtnih sprejme še specialna določba o obrtniških zadrugah, da se s temi odredbami omogoči čim intenzivnejši razvoj obrtniškega združništva.

Sprejeta je bila tudi resolucija, v kateri se kongres zavzema za čimprejšnje osnovanje Obrtniške banke.

Zastopnik slovenskih obrtnikov g. E. Franchetti je potem predlagal resolucijo glede stanovanj. Glede tega vprašanja se je po debati sklenila naslednja resolucija:

1. Da se nepremičnosti in reguliranje najemnine po stanovanskih sodiščih razširijo tudi na vse tiste obrtnike, ki opravljajo svoje delo s petimi pomočniki, med katere pa se ne računajo vajenci;

2. da se zajamčita nepremičnost in določanje najemnine za poslovne prostore in lokale obrtnikom, navedenim v prvi točki za dobo, dokler je v veljavi novi stanovanski zakon, t. j. do 1. novembra 1926.

Sprejetih je bilo še več manjših predlogov, na kar so podpisali udeleženci kongresa spomenico na kralja, v kateri ga prosijo, naj podpira stremljenje jugoslovenskih obrtnikov, ker bo država le tedaj močna in zdrava, ako bo imela zdrav in močan obrtniški stan.

Prof. Podkrajšek:

Nekaj iz preteklosti in nekaj za bodočnost obrtniškega stanu.

(Konec.)

Teoretična izobrazba obrtnega stanu je pa le ena stran njegove priprave za življenje. Nič manj važna pa ni druga stran, in to je njegova praktična izobrazba. Dočim sloni teoretična izobrazba največ na dobro urejenem obrtnem šolstvu, je praktična izobrazba zasnovana na veliko širši podlagi. V prvi vrsti prihaja v poštev delavnica.

Delavnica je praktična izobraževalnica, pa ne samo za vajence, ampak tudi za pomočnike in mojstre. V delavnici se vajenec uči obrta, pomočnik ondi pomnožuje svoje strokovno znanje, mojster pa pri delu porablja pridobljene izkušnje. Iz tega je razvidno, da mora biti tudi delavnica urejena tako, da zadostuje vajencu in pomočniku kot učilnica, mojstru pa kot torišče njegove delavnosti. V delavnici naj tudi vladata red in snaga in tisto zaupno medsebojno občevanje, ki vzbuja spoštovanje nižjih do višjih in rodi tisto prijateljstvo, ki je za posameznika čestokrat velikega pomena za vse življenje.

Vse dejanje in nehanje obrtnikovo pa naj bi bilo osredotočeno v zadrugi. Obrtne zadruge so prisilne organizacije, ki združujejo v sebi imetnike in zakupnike določenih obrtov določenega okraja kot člane, njih pomožne delavce pa kot pripadnike.

To zakonito določilo govori jasno, da je ločiti obrte, ki nimajo nič skupnega, nasprotno pa združiti sorodne.

V tem oziru zadruge lahko neizmerno koristijo, pa ne samo mojstrom kot članom, ampak tudi pomočnikom kot pripadnikom in vajencem.

V vajeniških stvareh sme vsaka zadruga izdati določila, ki obsegajo pogoje, pod katerimi je sploh imeti vajence, in predpise o številu vajencev glede na število pomočnikov. Obrtne zadruge smejo določevati učno dobo in pa izkušnje za vajence in pomočnike. Posebno važna naloga jim pripada glede strokovne in verskonravne izobrazbe vajencev. Vsaka obrtna zadruga naj tudi prireja in podpira učne tečaje in razstave vajeniških del.

Važna naloga, ki jo vrše obrtne zadruge v prid pomočnikom je brezplačno posredovanje za delo.

Za mojstre smejo obrtne zadruge v svoj pravilnik privzeti določila o mojstrskih izkušnjah za svoj obrt.

Vobče je zadrugam tudi dovoljeno ustanavljati bolniške in podporne blagajnice za člane. Dalje smejo ustanavljati posojilnice, skladišča sirovin in prodajnice ter po potrebi obrta uvajati skupne obrate s stroji in druge načine proizvodnje. Tudi smejo delati na to, da se odpravijo šege in novote, ki ovirajo stvarno tekmovanje združnikov.

Obrtne zadruge potrjujejo učna in delavska izpričevala, izdajajo učbenice ter poročajo obrtnim oblastvom o obrtnih zadevah, dajejo pojasnila, izražajo svoje mnenje itd.

O sporih, ki izvirajo iz obrtnega delovnega, učnega in meznega razmerja, razsoja med združnimi člani in pripadniki združni razsodniški odbor, to pa le tedaj, kadar oba dela pismeno izjavita, da se hočeta pokoriti razsodiškemu odboru.

Vsaka zadruga ima potemtakem zelo obsežen delokrog. Da bodo zadruge to po zakonu določeno socialno in vzgojno nalogo lažje in uspešneje vršile, je neizogibno potrebno, da dobé svoje domove.

Združni dom naj bi bil vidni znak udruženja zavodnih obrtnikov, naj bi bil njih zbirališče. Na sestankih v združnem domu naj bi mojstri izmenjavali svoje misli, podajali nasvete za razvoj obrta in s predavanji poglobljali zanimanje za svoj stan. Pomočnikom bi nudili združni domovi priliko, da se seznanjajo, da se izobražujejo in izpopolnjujejo. Jako blagodejno pa bi združni domovi lahko vplivali na obrtni naraščaj. Skratka: združni domovi bi utrjali stanovsko zavest, poživiljali čut skupnosti in navajali združnike k medsebojnemu spoštovanju.

V ta namen bi moral biti vsak združni dom zgrajen po potrebah dotične zadruge. Imeti bi moral dvorane za pouk in za predavanja, sobe za knjižnice in zbirke, sobe za sestanke in čitanje itd. Vsak združni dom bi moral biti nadalje urejen tudi tako, da bi bil vajencem prijetno zatočišče ob prostem času. Neizrekljivo veliko zagreši današnja doba s tem, da prepušča mladino ob prostem času samo sebi. Pomislimo vendar, kakšne posledice mora roditi dejstvo, da je skoro vsak vajenec od sobote zvečer do ponedeljka zjutraj brez vsakega nadzorstva. Nihče ga ne vpraša, kje je bil ali kod je hodil. In ker je mlad človek dovteten za vse, veliko bolj pa še za

slabo nego za dobro, zadostuje najmanjša prilika, da se ga prime kaj slabega. Kakor hitro pa je nagib k slabemu v človeku zastavil svoje korenine, ni misliti, da bi se lahko vrnil na pravo pot. Zadrudnemu domu bi vzrastla vzvišena naloga, da zabranjuje zdaj vedno hujšo posirovelost obrtnega naraščaja, kajti brezdvomno bi se našli med zadrudnimi člani in pripadniki idealno navdahnjeni možje, ki bi izmenoma žrtvovali nekaj svojega prostega časa, da bi naraščaj v zadrudnem domu poučevali in ob prostem času nadzorovali, oziroma napravljali z njim izlete v naravo.

Izleti v naravo so važen činitelj v vzgoji mladine. Mlademu človeku se vtisnejo izleti tako živo v spomin, da jih ne pozabi nikoli. In če se na izletu seznanijo s tovarišem enakih let in enakega mišljenja, lahko oživi med njima prijateljstvo, ki ga razveže samo smrt. Če dalje pomislimo, da se vajenec, če občuje z dobrimi tovariši, privadi tiste vljudnosti, prijaznosti in postrežljivosti, ki je za obrtnikovo občevanje s strankami velikega pomena, je jasno, kako blagodejna je naloga zadrudnih domov tudi v tem pogledu.

Da se vajenci potikajo vse nedeljske popoldneve po mestu ter prisluškujejo pogovorom moralno pokvarjenih ljudi, temu mora biti konec. Za versko-neravno vzgojo mladine ne sme biti nobena žrtev prevelika.

Utegne pa kdo vprašati: Kdo naj dá denar za zgradbo zadrudnih domov? Ker bo država morala financirati vse obrtno šolstvo, ni misliti, da bi ona gradila tudi obrtne domove. Zato naj bi zbirali denar člani in pripadniki, in sicer tako, kakor se je to godilo pri zgradbi raznih drugih domov, ki jih imamo sedaj po Slovenskem že obilo. Nekaj naj bi v mesečnih ali letnih obrokih žrtvovali mojstri in pomočniki, nekaj tudi starši k zadrugi pripadajočih vajencev, nekaj naj bi se nabralo po prostovoljnih doneskih. Slovenec ima odprto roko, kadar gre podpirati občekoristne naprave. Proseča beseda najde radodarno srce, zlasti pri premožnikih, znancih in prijateljih zadrudnih članov. Prirejati bi se morale v ta namen zabave, gledališke predstave s sodelovanjem podeželskih odrov, pevskih in godbenih društev, pridno bi se morali pa tudi pobirati prostovoljni darovi (ob shodih, veselicah, mrtvaščinah). V naših naprednih sosednjih državah donajajo v ta namen veliko tudi volila. V tem pogledu si lahko vsak mojster zagotovi trajen spomin obrtne zadruge.

Kjer obrtniki postavljajo svoje domove in v domovih vsak skrbi za temeljno strokovno izobrazbo, tam uspeva obrt, njegovi izdelki pa slove daleč na okrog. V takih krajih uživa obrtnik ugled, je srečen, zadovoljen in imovit. Imovitost posameznika pa je podlaga blaginji države. Lahko torej rečemo, da je domovina bogata in srečna samo tam, kjer posvečajo državljani vso skrb razvoju dela, kjer se delo nehote vrši v službi za domovino.

Izdelovanje cementnih izdelkov.

(Odločba ministrstva trgovine in industrije, oddelka v Ljubljani.)

Glede izdelovanja cementnih izdelkov obstoja hud spor med kamnoseškimi mojstri in cementarji. O tem smo v eni zadnjih številkih priobčili načelno izjavo obrtnega odseka Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani, kjer se to vprašanje tretira izčrpno in

obširno. V naslednjem priobčujemo odlok Ministrstva trgovine in industrije, oddelka v Ljubljani, z dne 13. aprila 1925, v katerem si ta obrtna oblast v bistvu usvaja stališče kamnosekov, oziroma zbornice.

«Z odlokom z dne 8. maja 1924., št. 945/24 M, se je F. R. prepovedalo obdelovanje nagrobnih kameinov s kakršnikoli kamnoseškim orodjem ter postavljanje takih kamnov na licu mesta. Končno se mu je prepovedalo postavljanje, oziroma izvrševanje grobnic.

Proti temu vložnemu prizivu imenovanega se ugodi v toliko, da se mu prizna pravica do postavljanja nagrobnih spomenikov lastnega izdelka, to pa le z omejitvijo, oziroma izključitvijo onih primerov, v katerih je potrebna posest predizobrazbe v konstruktivnem pogledu, oziroma poznanje statističnih zakonov.

V ostalem se priziv kot neutemeljen zavrača in izpodbijani odlok z doli navedenimi omejitvami potrjuje, pri čemer se ugotavlja, da prizivatelj v svojem prizivu prepovedi postavljanja grobnic sploh ne izpodbija.

Razlogi: Predmetni odlok se je izdal vsled tozadevnih pritožb raznih kamnoseških mojstrov, češ, da je prizivatelj, ki poseduje pravico za izvrševanje prostega obrta izdelovanja nagrobnih spomenikov iz cementa, večkrat prekoračil svoj delokrog ter posegal v pravice, ki so pridržane kamnoseškimi mojstrom, kar naj bi se zgodilo na ta način, da je obdeloval svoje izdelke s kamnoseškim orodjem v neomejenem obsegu do njihove popolne izdelave, čemur odgovarja tudi prizivni petit, katerega utemeljuje prizivatelj s tem, da izpodrivajo izdelki iz cementa, oziroma iz umetnega kamna vedno bolj one iz naravnega kamna, vsled česar naj bi bila obrtna oblastva dolžna, da ta razvoj v polni meri podpirajo.

Ne more se sicer tajiti obstoja slednje navedene okolnosti, dočim pa je na drugi strani potrebno poudariti, da se je v svrhu rešitve predmetnega vprašanja ozirati zgolj na to, da li in v koliko je stališče prizivatelja v skladu z obstoječim obrtnopravnim položajem, kar pa je vsekakor zanikati. Uvaževati je namreč, da kamnoseški obrt ni koncesijoniran samo glede poslov stavbnega značaja, temveč v svojem celotnem obsegu, torej tudi glede vseh nekonstruktivnih del, ki prihajajo pri izgotavljanju izdelkov iz naravnega ali umetnega kamna (cementa) v poštev in v kolikor niso pridržana posebnim drugim obrtom, n. pr. kiparjem.

Z ozirom na navedeno je smatrati, da prenehajo pravice cementarja s tem, da je umetna kamenita (cementna) masa dobila nameravano strjeno obliko po modelu, dočim je vsako obdelovanje strjenega vlitka s kamnoseškim orodjem do njegovega popolnega izdelka smatrati za kamnoseško delo.

Predstojече pa seveda ne izključuje pravice cementarja do nekaterih dovršilnih del na njegovem izdelku v zmislu predpisov § 37. obrtnega reda. K takim delom bi n. pr. mogla spadati tudi nekatera kamnoseška dela, n. pr. glajenje, klesanje ali krhanje vlitka, ako se pojavijo na njem kakšni nedostatki, kakor brazde, grče ali podobno, povzročene pri vlišanju. Oblikovanje že dovršenega vlitka s kamnoseškim orodjem, n. pr. dolbenje in klesanje za nagrobni spomenik, pa se od prvotnega glavnega dela cementarja tako oddaljuje, da ga ni več smatrati za neobhodno potrebno dovršilno delo, temveč za delo, ki sega že v delokrog kamnoseka. Cementar, ki iz-

vrši torej vlietek in ga potem obkleše za nagrobni kamen, vrši v glavnem že kamnoseško delo, za katero si je potem potrebnega vlitka sam pripravil sirovino. Njegovo delo je torej popolnoma enako delu kamnoseškega mojstra, ki si je tudi sam vliil sirovino. Stvar tehnične izpopolnitve cementarskega obrta je, da doseže že s procesom vliivanja cementne mase ono strjeno obliko, ki je potrebna, da more izdelek spraviti v promet brez posebnega nadaljnjega obdelovanja. To je že doseženo n. pr. pri cementnih ceveh, stopnicah, podstavkih in podobnem, doseči pa se dá tudi pri primitivnejših nagrobnihi spomenikih.

Kar se pa tiče postavljanja nagrobnihi spomenikov, se pripominja, da cementarjem ne gre odrekati tozadevne pravice, to pa seveda le z omejitvijo, označeno v tenorju predmetnega odloka, ker kamnosekov ni smatrati izključno upravičenim do postavljanja spomenikov v predstoječe omejenem obsegu.

Razno.

Diplome in potrdila vajeniške razstave. Na vprašanja nekaterih obrtno-nadaljevalnih šol in zadrug radi razdelitve diplom in potrdil sporoča zveza obrtnih zadrug v Ljubljani, da se bodo diplome odposlale v kratkem vodstvom obrtno-nadaljevalnih šol v svrhu razdelitve med vajence, katerih izdelki so dobili oceno prve ali druge vrste.

Protectorat V. Ljubljanskega velesejma. Poročali smo že, da je prevzel Nj. Vel. kralj protectorat nad letošnjim velesejmom v Ljubljani. Kakor čujemo, si kralj najbrže tudi osebno ogleda prireditve. To je razstavljalcem velika vzpodbuda k čim lepši in popolnejši razstavi izdelkov. Naloga velesejske uprave pa je, da pravočasno zasigura in odkáže prijavljenim tvrdkam prostore, kar pa je mogoče, če se vsi, ki mislijo razstaviti, čim popreje odzovejo. Veliko je namreč razstavljalcev, ki prijavijo zadnji hip, oteže s tem delo upravi in škodujejo drugim tvrdkam. Vsled tega se naproša, da se dopošljejo nemudoma izpolnjeni prijavni formularji.

15letnico načelovanja Zadruga urarjev, zlatarjev, optikov, graverjev in pasarjev v Ljubljani je praznoval dne 6. t. m. gosp. Milko Krapež, urar v Ljubljani. Spretno, požrtvovalno in nesebično vodi zadrugo že dolgih 15 let in je s svojim neumornim delom na združnem polju dosegel, da je danes zadruga lahko vzor marsikateri drugi zadrugi. Njegovi stanovski tovariši so mu priredili 6. t. m. zvečer v Kazini prijateljski večer, na katerem so mu izročili jako okusno izdelano diplomu. V imenu Zveze obrtnih zadrug in zveznega načelnika g. Eng. Franchettija mu je izrekel častitke zvezni tajnik g. I. Kaiser. — G. Krapež je s svojo solidnostjo in realnostjo vzor obrtnika, je pa tudi bodritelj in organizator obrtništva. Želimo, da g. Krapež nadaljuje svoje plodnosno delo do drugega še lepšega jubileja!

Seja načelstva Zveze obrtnih zadrug v Ljubljani se je vršila dne 4. t. m. ob sedmih zvečer v zvezni pisarni. Podalo se je poročilo o vajeniški razstavi in tekočih zadevah. Nato se je razpravljalo v prireditvi mojstrske razstave. Ker se zaradi previsoke najemnine razstava ne more vršiti ob času ljubljanskega velesejma, se je sklenilo, prirediti razstavo za območje vse Slovenije prihodnje leto ob času, ko se bo vršila v Ljubljani konferenca vseh trgovskih in obrtniških zbornic, in sicer v prostorih ljubljanskega velesejma. Sporedno z mojstrsko razstavo pa se bo otvorila stalna obrtniška razstava, ki bo imela

namen, pridobivati obrtnikom kupčijske zveze in v kateri se bo prodajalo blago tudi na drobno, odnosno se bodo sklepale večje kupčije. — Dne 7. in 8. junija se je vršil v Novem Sadu kongres Zemaljskega Saveza Zanatlijskih udruženja v Beogradu. Kongresa se je udeležil kot delegat Trgovske in obrtniške zbornice in Zveze obrtnih zadrug zvezni načelnik g. Engelbert Franchetti. — Pri «Raznoterostih» se je razpravljalo o akciji proti nekaterim zavodom in državnim delavnicam zaradi izvrševanja obrtniških del po naročilu; glede davka na fizično delo in plačevanja zvezne doklade.

Občni zbor Zadruga rokodelskih in sorodnih obrtov v Železnikih. Dne 1. junija t. l. se je vršil redni zadrugi občni zbor. Udeležilo se ga je več nego polovica združnihi članov, za Zvezo obrtnih zadrug v Ljubljani pa se ga je udeležil zvezni tajnik g. I. Kaiser. Iz tajniškega in blagajniškega poročila posnemamo, da se zadruga zaveda svojih nalog ter da je usmerila svoje delovanje ne le v korist svojih članov, temveč tudi svojega naraščaja. Zadruga namerava ustanoviti obrtnonadaljevalno šolo in je že priredila v to svrhu od 1. aprila do konca junija pripravljalni tečaj, ki se vrši vsak četrtek od šestih do osmih zvečer in ob nedeljah od osmih do desetih dopoldne. Soglasno se je nadalje sklenilo, da pristopi zadruga kot članica k Zvezi obrtnih zadrug v Ljubljani. Razpravljalo se je nadalje o mojstrski bolniški blagajni, za katero vlada precejšnje zanimanje. Ustanovila bo tudi svojo poslovalnico mojstrske bolniške blagajne.

Občni zbor Sirovinske zadruga čevljarjev v Celju. V nedeljo dne 22. maja t. l. je proslavila Sirovinska zadruga čevljarjev v Celju 25letnico svojega obstoja. Ob osmih zjutraj se je vršil v gostilni Janžek Za kresijo ob lepi udeležbi članov redni občni zbor zadruga, združen s slavnostnim zborovanjem, kateremu je predsedoval g. Martin Kolšek. Predsednik je v svojem govoru omenjal velike zasluge, ki si jih je stekla zadruga tekom zadnjih 25 let za čevljarski obrt v Celju. Zadruga se je ustanovila leta 1901. Prvi njen predsednik je bil čevljarski mojster gosp. Štefan Strašek. Ob ustanovitvi je štela zadruga 28 združnikov, to število pa je v 25 letih naraslo na 69. Med vojno je zadrugin poslovni lokal z znatno zalogo rekvirirala vojaška oblast in s tem prizadejala zadrugi občutno škodo. Po vojni pa je njeno delovanje zopet polno oživel, tako da uživa zadruga danes tudi pri denarnih zavodih kredit. Desetim še živečim ustanoviteljem zadruga so se na občnem zboru izročile častne diplome. Živahne in prisrčne ovacije so priredili člani prvemu predsedniku zadruga g. Štefanu Strašku, ki je ta dan obhajal petdesetletnico, odkar je postal samostojen čevljarski mojster. Po slavnostnem zborovanju se je vršil skupen obed, ki je potekel v prav animiranem in prijateljskem razpoloženju.

Obrtno društvo v Slovenjgradu se sklicalo za nedeljo 7. t. m. ob 10. uri dopoldne na vrtu hotela «Schuller» javen protestni shod radi previsokih davkov (dohodnine). Shod je bil zelo dobro obiskan. Na shodu je gospod narodni poslanec Fran Žebot v obširnem govoru natančno orisal hibe naše davčne politike, za kar je žel burno odobravanje. Kot drugi je govoril obrtnozadrugi nadzornik g. Založnik iz Celja, ki je istotako govoril o davčnih bremenih, osobito kar se tiče obrtništva. Poslušalci so z velikim zanimanjem sledili njegovim izvajanjem. Na shodu je bila soglasno sprejeta sledeča resolucija: Uvidevamo, da je davek za obstoj države nujna potreba, vendar mora biti pravično odmerjen in ne sme ogrozati obstoja davkoplačevalcev. Ker pa je v zadnjem času predpisovanje davkov, osobito dohodnine, postalo tako visoko, da stoji mnogo davkoplačevalcev in njih

rodbin naravnost pred gospodarskim polomom, zahtevamo: 1. da se jemlje kot podlaga za dohodnino triletni prerez dohodkov; 2. da se izpremeni tudi za odmero dohodnine za leto 1924. lestev iz kronske v edino veljavno dinarsko veljavo; 3. pri odmeri in izterjavanju naj se vpošteva v polni meri porast naše valute; 4. da se davka (dohodnine) prosti eksistenčni minimum zviša tudi za leto 1924. na 20.000 Din, kar pa bi itak še ne doseglo predvojnne višine; 5. da se davčni predpis izvrši v prvi polovici davčnega leta in ne šele potem, ko je dohodek že porabljen; 6. zahtevamo davčne olajšave v zmislu § 174. bivšega avstrijskega zakona o osebni dohodnini za vse one davčne obveznike, ki imajo manj kot 50.000 Din dohodkov, in odpis 3%nega linijskega prispevka od dohodnine; 7. sklicujoč se na temeljni zakon, na katerem je zgrajena naša skupna domovina, in sicer člen 116. Vidovdanske ustave, ki se glasi: «Davčna obveznost je obča in vsi državni davki so enaki za vso državo,» odločno zahtevamo, da se davki v državi čimprej izenačijo; 8. da se pri izterjavanju davkov bolj milo postopa.

Sestanek obrtnikov višnjegorskega sodnega okraja v Stičini. V nedeljo dne 7. t. m. se je vršil v Stičini obrtniški sestanek, ki je imel namen, postaviti temelj novo ustanovljajoči se kolektivni zadrugi za višnjegorski sodni okraj. Sestanka se je udeležilo 25 obrtnikov raznih strok, za Zvezo obrtnih zadrug pa tajnik g. I. Kaiser. Na sestanku se so predvsem obravnavala vprašanja, tičočna se združnih pravil. Določil se je sedež zadruge, višina vajeniške vpisnine in oprostnine, inkorporacijske pristojbine itd. Želja večine obrtnišva višnjegorskega sodnega okraja je, da se ustanovi zadruga, ki je za tamošnje še neorganizirane kraje res potrebna. Pripravljalni odbor bo vložil pravila obrtni oblasti v odobritev, nakar se bo vršil združni ustanovni občni zbor.

Novo poštno pristojbine. Poleg drugih zvišanj poštних pristojbin se je zvišala tudi dostavnina za poštno pakete, in sicer od 3 na 5 Din in ekspresnina od 5 na 6 Din. (Težna in vrednostna pristojbina za pakete je ostala neizpremenjena, pač pa so zvišale pristojbine za pošiljke, ki se pošiljajo po povzetju, in sicer za povzetje od 1 do 25 Din se plača 150 Din od 25 do 50 Din 2—, od 50 do 100 Din 3—, od 100 do 300 Din 4—, od 300 do 500 Din 5—, od 500 do 1000 Din 6—, od 1000 do 2000 Din 8—, od 2000 do 3000 Din 9—, od 3000 do 4000 Din 14— povzetne pristojbine (povzetnine ali odkupnine).

Italijansko opozorilo glede krošnjarnjenja v naših pokrajinah. V svojem oficijelnem glasilu opozarja Trgovska in obrtniška zbornica v Trstu vse interesente, da je krošnjarnstvo v kraljevini Srbóv, Hrvatov in Slovencev absolutno prepovedano in da ne bo vsled tega zbornica vpoštevala v bodočnosti nikakih pritožb zaradi eventualno zaplenjenega blaga.

Avto in železnica v Ameriki. V prometnem letu 1924. so imele prvovrstne ameriške železnice manjši promet kakor l. 1923.; tega leta so prevozile 986 milijonov potovalcev, lani pa 931 milijonov. Leta 1923. so prevozili potovalci 38 milijard milj, lani pa 36; dohodki so se znižali za 61.469.000 dolarjev; osebni promet je dal za eno miljo leta 1923. 3.02 centa, leta 1924. pa 2.97. Vendar je bilo lani navidez boljše kakor pred vojsko, ko je na primer leta 1913. prišlo na eno miljo 2.16 centa; moramo pa vpoštevati, da se je obrat podražil, ker je plačan sedaj tudi čas, ko se ne dela. Na kratke razdalje je začel železnico izpodrivati avto, na srednjih razdaljah zmaga je železnica, za dolge razdalje ima pa železnica z vsemi njenimi udobnostmi vsekakor prednost. Na kratke razdalje je padla zasedenost vagonov od povprečno 16.3 na 15.2 osebe. Za

turista je avtomobil seveda bolj pripraven, pa tudi za trgovca, ker se pripelje naravnost do odjemalca. Dežele na vzhodu Amerike z relativno gosto naseljenim prebivalstvom in dovršenim železniškim omrežjem so glavni predmet napadov po avtomobilni konkurenci. Avtočrte imajo pred železnico to prednost, da nič ne stanejo, pravtako kakor zračne. Otvoriš jih, kadar in kamor hočeš, ni ti treba polagati tira. Če prometa ni, se obrne avto drugam, železnica pa ostane. Želenice si hočejo sedaj potom zakonov izvojevati boljši položaj. Sicer bodo morale v razdalji 150 milj voznino zvišati, s čimer bi se njih konkurenčna zmožnost seveda še bolj zmanjšala.

Iz ruskega gospodarstva. Velike državne organizacije v Uralu, Sibiriji, Kirgiziji in republiki Baškurov so v prvem polletju gospodarskega leta 1924./1925. producirale 6099 kg zlata napram 5155.5 kg v istem roku eno leto prej. Prirastek znaša 18.2%. Mali obrati so na skupni produkciji udeleženi samo z 11%. Državi gre samo za množino, ne pa za način pridobivanja. Zato so izdali 23. septembra 1924. postavo, ki obljublja malim producentom velike olajšave, samó da bi jih napotili na delo. Ob enem so izdali dve veliki koncesiji, eno ameriški tvrdki «Lena Goldfields», drugo pa angleški družbi «Ajan Corporation Limited». Prva bo dobavljala zlato ob Leni, druga pa na Kamčatki. V okraju Groznij v Severnem Kavkazu so v dobi od oktobra 1924. do marca 1925. dobavili 59.461.672 pudov nafte (pud = 16.38 kg), 38.1% potom sesaljk 61.9% potom vrelcev. Letošnji prirastek je napram istim mesecem prejšnje dobe za 35.3% večji. Po programu bi morala znašati produkcija okoli 50 milijonov pudov, je torej faktično za dobrih 18% večja, dočim sta ji lani do zahtevane količine manjkala dva odstotka. Na licu mesta so porabili 13.4% dobljene produkcije, tako da znaša čista produkcija 51.5 milijona pudov. Lani je pa poraba na licu mesta znašala 19.4% dobljenega petroleja. Na novo so zvrtili lani 19.683 km dobavne globine, za 6% več kakor leto prej. Gledali so tudi na to, da so število delavcev znižali njih pridobitveno silo pa zvišali. Dočim je bilo v oktobru 1924. zaposlenih 16.734 delavcev, jih je delalo v marcu 1925. samo še 12.354, pa so več naredili. Redukcija je zadela zlasti sezijske delavce. Rastoča produkcija sili gospodarske kroge zmeraj bolj do izvršitve napeljave za prevažanje petroleja ob Črnem morju. Nastal je že hud boj med črnemorskimi pristanišči Novorosijsk, Tuapse in Poti; vsako bi bilo rado izhodišče nove napeljave. Od Kaspiškega morja do Črnega morja so petrolejske cevi že davno položene.

Izdajatelj konzorcij «Obrtnega Vestnika».

Odgovorni urednik Engelbert Franchetti.

Tiska Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani.

Kreditno društvo

Mestne hranilnice ljubljanske

dovoljuje posojila

na menice in kredite

v tekočem računu

vsem kredita zmožnim osebam in tvrdkam

Popolnoma varno naložite denar v

Ljubljansko posojilnico

r. z. z o. z. v Ljubljani

Mestni trg števil. 6.

ker ima že nad

10,000.000 Din jamstvene glavnice.

Vloge na hranilne knjižice in tekoči račun obrestuje najugodneje.

ORIENT

d. z o. z.

tovarna olj. barv, firnežev in lakov

Slomškova ulica št. 19

L J U B L J A N A

Vodmat pri Ljubljani

Prodajalna na drobno: Miklošičeva cesta 4
nasproti frančiškanske cerkve.

Ljubljanska kreditna banka

Delniška glavica:

Din 50,000.000—

Skupne rezerve: okrog

Din 10,000.000—

Centrala: Ljubljana. Dunajska cesta

Podružnice:

Brežice
Celje
Cromelj
Kranj

Logatec
Maribor
Metković
Novi Sad
Trst

Ptuj
Sarajevo
Split
Gorica

Brzojavni naslov:

BANKA LJUBLJANA

Telefon št.: 261, 413, 502, 503
in 504

**Priporoča se za vse
bančne posle**

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

Ljubljana, Prešernova ulica št. 50

(v lastnem poslopu).

Brzojavni naslov: Kredit Ljubljana.

Telefon št. 40, 457, 805 in 806.

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic in kuponov, nakazila v tu- in inozemstvo, safe-deposits itd. itd.

Obrtna banka v Ljubljani

Centrala:

Kongresni trg št. 4

Podružnica: Ljutomer

Telefon št. 508

Telefon št. 508

Račun pri poštno-ček. zavodu v Ljubljani
št. 12.051

Daje kredite v obrtne surhe, pospešuje ustanavljanje obrtnih in industrijskih podjetij, izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje. Vloge na knjižice in na tekoči račun se obrestujejo kar najugodneje, vezane vloge po dogovoru primerno višje.